

IASB vydává tři nové standardy: Konsolidovaná účetní závěrka, Společná uspořádání a Zveřejnění podílů v jiných účetních jednotkách

Co je třeba vědět

- ▶ IFRS 10 - Konsolidovaná účetní závěrka obsahuje novou definici kontroly (ovládání), která se použije při určení účetních jednotek, které budou předmětem konsolidace – viz str. 2
- ▶ IFRS 11 - Společná uspořádání popisuje účtování o společných uspořádáních se společnou kontrolou (tzv. spoulovládání); u společných podniků (tak, jak jsou nově definovány) není možná poměrná konsolidace – viz str. 5
- ▶ IFRS 12 - Zveřejnění podílů v jiných účetních jednotkách obsahuje veškeré požadavky na zveřejnění informací týkající se dceřiných podniků, společných uspořádání, přidružených podniků a strukturovaných jednotek – viz str. 7
- ▶ Tyto nové standardy platí pro roční účetní období začínající 1. lednem 2013 nebo později – viz str. 7
- ▶ Mezi IFRS a US GAAP nadále zůstávají rozdíly – viz str. 7
- ▶ Při použití nových standardů je nutno v mnohem větší míře uplatnit vlastní úsudek

Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) v nedávné době vydala tři nové standardy: IFRS 10 - *Konsolidovaná účetní závěrka*, IFRS 11 - *Společná uspořádání* a IFRS 12 - *Zveřejnění podílů v jiných účetních jednotkách*. Tyto nové standardy platí pro roční účetní období začínající 1. ledna 2013 nebo později.

IFRS 10 nahrazuje část IAS 27 - *Konsolidovaná a individuální účetní závěrka* týkající se **konsolidované** účetní závěrky a obsahuje rovněž záležitosti, kterými se zabývá SIC-12 - *Konsolidace – jednotky zvláštního určení*. Obsah IAS 27 se nadále omezuje na účtování o dceřiných podnicích, spoulovládaných jednotkách a přidružených podnicích v **individuální** účetní závěrce.

IFRS 10 zavádí jediný model kontroly platný pro všechny účetní jednotky (včetně „jednotek zvláštního určení“ nebo „strukturovaných jednotek“, jak jsou nyní označovány v novém standardu, nebo „jednotek s variabilním podílem“, jak jsou označovány v US GAAP). Změny, které zavádí IFRS 10 oproti požadavkům původního standardu IAS 27, budou vyžadovat od vedení významné úsudky při určení toho, které jednotky jsou ovládané, a tudíž musejí být konsolidovány mateřským podnikem. Podle IFRS 10 tudíž může nastat změna v tom, které jednotky jsou součástí skupiny. Tyto změny zavádí IASB částečně v reakci na finanční krizi, která zvedla silnou vlnu kritiky účetních zásad, které umožňovaly, aby určité jednotky zůstaly mimo rozvahu. V červnu 2009 Rada pro americké účetní standardy (US FASB) reagovala na tuto kritiku změnami US GAAP, jejichž cílem bylo lepší účetní výkaznictví účetních jednotek, které mají jednotky s variabilním podílem, a nyní navrhuje další změny.

IFRS 11 nahrazuje IAS 31 Účasti ve společném podnikání a SIC-13 *Spoulovládané jednotky - nepeněžní vklady spoulovládníků*. IFRS 11 používá některé termíny používané v IAS 31, ale s jiným významem. Proto mohou vzniknout nejasnosti ohledně rozsahu rozdílů mezi IFRS 11 a IAS 31. IAS 31 např. identifikoval tři formy společného podnikání (tj. spoulovládané operace, spoulovládaná aktiva a spoulovládané jednotky), IFRS 11 uvádí pouze dvě formy společného uspořádání (společné operace a společné podniky), kde existuje spoulovládání.

Vzhledem k tomu, že IFRS 11 používá zásadu kontroly stanovenou v IFRS 10 k definici společné kontroly (spoluovládání), může dojít ke změně při určení existence spoluovládání. IFRS 11 navíc ruší možnost účtovat o spoluovládaných jednotkách (SJ) pomocí poměrné konsolidace. Namísto toho SJ, které splňují definici společného podniku, musejí být zúčtovány pomocí ekvivalenční metody. U společných operací (kam patří bývalé spoluovládané operace, spoluovládaná aktiva a případně některé bývalé SJ) účetní jednotka účtuje o svých aktivech, závazcích, výnosech a nákladech a/nebo o případném relativním podílu na těchto položkách. IAS 31 se navíc při určení vhodného způsobu účtování soustředil na právní formu jednotky, zatímco IFRS 11 se zaměřuje na povahu práv a povinností plynoucích z daného uspořádání.

IFRS 12 obsahuje veškeré požadavky na zveřejnění informací, které byly dříve obsahem IAS 27 v části týkající se konsolidované účetní závěrky, a také veškeré požadavky na informace ke zveřejnění, které dříve stanovil IAS 31 a IAS 28 - *Investice do přidružených podniků*. Toto zveřejnění se týká podílů účetní jednotky v dceřiných podnicích, společných uspořádáních, přidružených podnicích a strukturovaných jednotkách. Navíc je nutno zveřejnit celou řadu nových informací. Jednou z nejdůležitějších změn, které IFRS 12 zavádí, je povinnost účetní jednotky zveřejnit úsudky, které vedení použilo při určení toho, zda ovládá jiný subjekt. Řadu těchto změn zavedla IASB v reakci na finanční krizi. I když vedení nyní dojde k závěru, že neovládá jinou jednotku, informace, které použilo, aby dospělo k tomuto úsudku, budou transparentní pro uživatele účetní závěrky. Nově zveřejněné informace rovněž pomohou uživatelům účetní závěrky provést nezávislé zhodnocení finančního dopadu v případě, že by vedení dospělo k jinému závěru ohledně konsolidace - tím, že budou mít k dispozici více informací o nekonsolidovaných jednotkách.

Dále uvádíme přehled hlavních zásad IFRS 10, IFRS 11 a IFRS 12.

IFRS 10 – Konsolidovaná účetní závěrka

V souladu s požadavky, které byly dříve součástí standardu IAS 27, skupina prezentuje účetní závěrku, která konsoliduje majetek, závazky, vlastní kapitál, výnosy, náklady a peněžní toky mateřského podniku a jeho dceřiných podniků, jako účetní závěrku jediné ekonomické jednotky. Skupina se bude nadále skládat z mateřského podniku a jeho dceřiných podniků (tzn. jednotek ovládaných mateřským podnikem), IFRS 10 však při popisu modelu kontroly používá jinou terminologii než IAS 27. Nový standard např. používá termín „investor“ k označení účetní jednotky, která potenciálně ovládá jednu nebo více jiných jednotek, a termín „účetní jednotka, do níž bylo investováno“ k označení jednotky, která je nebo potenciálně může být dceřiným podnikem nějaké účetní jednotky.

IFRS 10 nemění konsolidační postupy, tzn. **způsob** konsolidace jednotky; na základě úpravy definice kontroly však mění to, **zda** jednotka bude či nebude konsolidována.

Nová definice kontroly

Investor ovládá (kontroluje) účetní jednotku, do níž bylo investováno, pokud získává nebo má právo získat variabilní výnosy ze své účasti v dané účetní jednotce, do níž bylo investováno, a má schopnost ovlivnit tyto výnosy prostřednictvím své moci nad danou účetní jednotkou, do níž bylo investováno. Tento princip platí pro všechny účetní jednotky, do nichž bylo investováno, včetně strukturovaných jednotek. Vzhledem k tomu musí investor - má-li ovládat (kontrolovat) účetní jednotku, do níž bylo investováno - splňovat všechny následující faktory:

- ▶ moc nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno, která se popisuje jako existující práva okamžitě umožňující řídit činnosti účetní jednotky, do níž bylo investováno, které významným způsobem ovlivňují výnosy dané účetní jednotky, do níž bylo investováno (takové činnosti jsou označovány jako „relevantní činnosti“)
- ▶ získání nebo právo na získání variabilních výnosů ze své účasti v účetní jednotce, do níž bylo investováno
- ▶ schopnost využít svou moc nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno, k tomu, aby ovlivnil výši výnosů investora

Vyhodnocení existence kontroly

V řadě případů je situace taková, že rozhodování je kontrolováno hlasovacími právy a tato hlasovací práva opravňují účetní jednotku k výnosům (např. akcie spojené s hlasovacím právem); pak je jasné, že účetní jednotku, do níž bylo investováno, ovládá ten, kdo drží většinu těchto hlasovacích práv. V jiných případech (např. v případě strukturovaných jednotek, potenciálních hlasovacích práv nebo méně než většiny hlasovacích práv) však nemusí být otázka kontroly tak jasná. V takových případech je potřeba provést další analýzu a podrobněji zvážit každý z výše uvedených faktorů ke stanovení investora, který danou účetní jednotku, do níž bylo investováno, ovládá (pokud jde o kontrolu). Diagram 1 ilustruje toto hodnocení.

Identifikace relevantních činností

Pokud není jasné, zda kontrola probíhá prostřednictvím hlasovacích práv, bude klíčovým krokem při hodnocení kontroly identifikovat relevantní činnosti. Diagram 1 obsahuje příklady relevantních činností.

Při identifikaci ovládající účetní jednotky je také nutné znát účel a plán účetní jednotky, do níž bylo investováno, které pomohou určit:

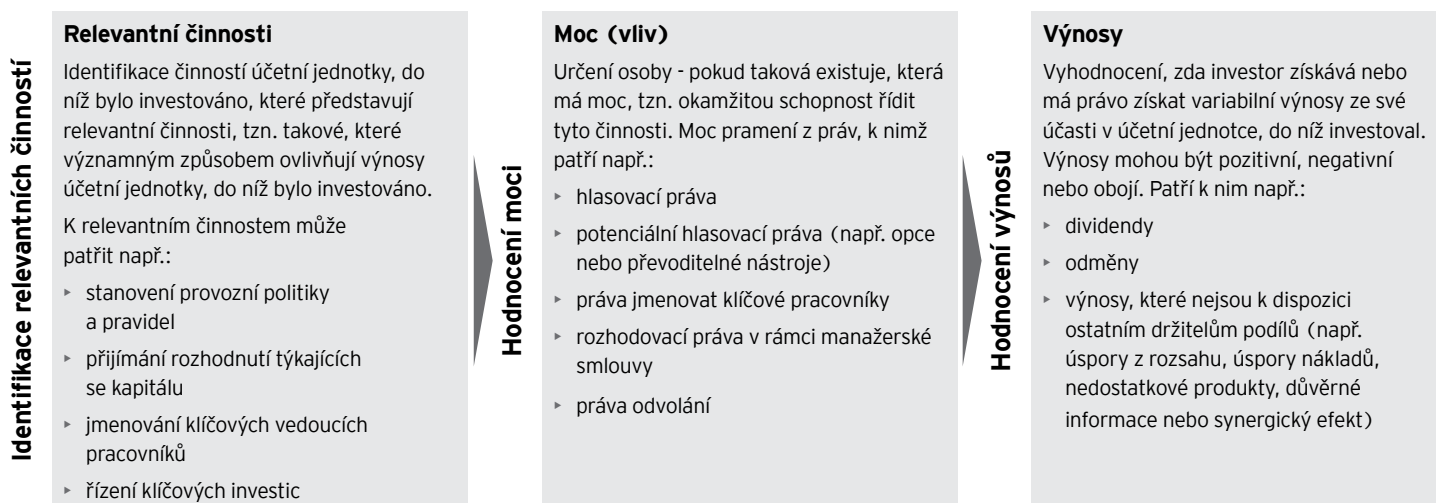
- ▶ Jakým rizikům měla podle plánu účetní jednotka, do níž bylo investováno, čelit a jaká rizika měla předat zúčastněným stranám?
- ▶ Co jsou relevantní činnosti?
- ▶ Jakým způsobem jsou přijímána rozhodnutí ohledně relevantních činností?
- ▶ Kdo má schopnost řídit relevantní činnosti?
- ▶ Které osoby získávají výnosy z účetní jednotky, do níž bylo investováno?

Jaké je naše stanovisko

Identifikace relevantních činností může být v některých případech složitá, neboť v tomto ohledu mohou panovat rozdílné názory. Např. v případě společnosti v oboru biologických věd (tzv. „life sciences“) - je relevantní činností vývoj nového léku nebo následný marketing a distribuce tohoto léku? V případě investičního fondu - je relevantní činností jmenování investičního poradce nebo vlastní každodenní řízení investic?

Investor ovládá (kontroluje) účetní jednotku, do níž investoval, pokud získává nebo má právo získat variabilní výnosy ze své účasti v dané účetní jednotce a má schopnost prostřednictvím své moci ovlivnit výši těchto výnosů

Diagram 1 - Vyhodnocení kontroly

Znalost účelu a plánu

Hodnocení moci (vlivu)

IFRS 10 rovněž obsahuje pokyny k použití standardu při hodnocení toho, zda na základě různých druhů práv (např. práv popsaných v Diagramu 1) má investor moc. Tyto pokyny se však výrazně liší od IAS 27. Vzhledem k tomu je možné, že při použití IFRS 10 se změní vyhodnocení kontroly, tzn. ovládání účetní jednotky, do níž bylo investováno, investorem. I když vedení dospěje k závěru, že účetní jednotka nemá kontrolu, je stále nutno posoudit požadavky IFRS 11 a IAS 28 při určení toho, zda investor účetní jednotku, do níž bylo investováno, spoluovládá nebo v ní má podstatný vliv.

Hodnocení výnosů

Investor kontroluje účetní jednotku, do níž bylo investováno, pokud získává nebo má právo získat variabilní výnosy ze své účasti v účetní jednotce, do níž bylo investováno. Výnosy mohou být pozitivní, negativní nebo obojí. Patří k nim např.:

- ▶ dividendy, ostatní rozdělené ekonomické výhody (např. úrok z dluhových cenných papírů) a změny hodnoty investice v účetní jednotce, do níž bylo investováno
- ▶ odměny za obsluhu majetku nebo závazků účetní jednotky, do níž bylo investováno, poplatky a riziko ztráty z poskytnutí úvěrové nebo likvidní podpory, zbytkové podíly na majetku a závazcích účetní jednotky, do níž bylo investováno, při likvidaci dané jednotky, daňové výhody a přístup k likviditě, které

investorovi plynou z jeho účasti v účetní jednotce, do níž investoval.

- ▶ výnosy, které nejsou k dispozici ostatním držitelům podílů (např. úspory z rozsahu, úspory nákladů, nedostatkové produkty, důvěrné informace nebo synergický efekt)

Vztah mezi mocí a výnosy

Výnosy často představují ukazatel kontroly, protože čím větší je možnost investora získat variabilní výnosy z účasti v účetní jednotce, do níž bylo investováno, tím větší je motivace investora získat práva, která mu dávají moc. Výše výnosů však neurčuje to, zda investor má moc.

Pro existenci kontroly je podstatný vztah mezi mocí nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno, a výnosy. Investor, který má moc nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno, ale z této moci mu neplynou žádné výhody, nemá kontrolu nad danou účetní jednotkou, do níž bylo investováno (neovládá ji). Investor, kterému plynou určité výnosy z účetní jednotky, do níž bylo investováno, ale nemůže využít svou moc k řízení činností, které významným způsobem ovlivňují výnosy dané jednotky, nemá kontrolu nad danou účetní jednotkou, do níž bylo investováno (neovládá ji).

Rozdíly oproti stávajícím IFRS

IFRS 10 popisuje, jakým způsobem je třeba vyhodnotit to, zda práva dávají investorovi moc. Níže uvádíme souhrn klíčových oblastí, kde se IFRS 10 v oblasti vyhodnocení moci nejvíce liší od současného znění IFRS.

Potenciální hlasovací práva

Investor při posuzování kontroly nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno, zvažuje hlasovací práva a potenciální hlasovací práva, která vlastní, a práva a potenciální hlasovací práva, která vlastní ostatní. Běžným příkladem potenciálních hlasovacích práv jsou práva vyplývající z uplatnění opce nebo z konvertibility převoditelných nástrojů.

Potenciální hlasovací práva jsou brána v úvahu pouze tehdy, jsou-li reálná (tzn. že držitel těchto práv je prakticky schopen tato práva uplatnit). Reálnost potenciálních práv závisí na souvisejících skutečnostech a okolnostech, např. u opce na získání dalších hlasovacích práv na vztahu mezi „strike“ cenou a současnou cenou podkladového aktiva (tzv. „in-the-money“ nebo „out-of-the-money“) nebo na tom, zda by investor získal prospěch z jiných důvodů (např. v důsledku synergií mezi investorem a účetní jednotkou, do níž investoval). V úvahu je třeba vzít rovněž překážky, které brání uplatnění opce, např. finanční pokuty, omezený termín pro uplatnění opce nebo podmínky, které znamenají, že opci od určitého data nelze uplatnit. IFRS 11 uvádí, že potenciální hlasovací práva musejí být obvykle okamžitě vykonatelná, aby byla považována za reálná (substantivní). V některých případech bude toto záviset na posouzení vedení, protože termín „okamžitě“ zde má širší rámec než v IAS 27.

Méně než většina hlasovacích práv (kontrola „de facto“)

Investor může ovládat účetní jednotku, do níž bylo investováno, i když drží méně než většinu hlasovacích práv dané jednotky (tato situace bývá někdy označována jako kontrola „de facto“). Při posuzování existence kontroly *de facto* je nutno vzít v úvahu následující skutečnosti:

- ▶ Velikost podílu investora na hlasovacích právech v poměru k velikosti a roztržitosti ostatních držitelů hlasů; konkrétně jde o to, že pravděpodobnost moci investora nad účetní jednotkou, do níž investoval, je větší:
 - ▶ čím více drží hlasovacích práv
 - ▶ čím více drží hlasovacích práv v poměru k ostatním držitelům hlasů
 - ▶ čím více osob by muselo jednat ve shodě, aby investora přehlasovaly (tzn. čím větší je roztržitost ostatních držitelů hlasů)
- ▶ Hlasovací vzorce na předcházejících valných hromadách akcionářů účetní jednotky, do níž bylo investováno, (např. procento hlasujících, kteří se minulých hromad zúčastnili, nebo zda existuje předpoklad, že daný vzorec naznačuje momentální chování hlasujících).

V některých případech nemá investor kontrolu *de facto* sám. Při hodnocení moci investora však je třeba vzít v úvahu veškeré skutečnosti a okolnosti, tzn. i to, zda má investor moc prostřednictvím některé z následujících skutečností (popř. jejich kombinace):

- ▶ smluvní uspořádání (tzn. že investor může nařídít ostatním, jak hlasovat)
- ▶ práva plynoucí z jiných smluvních uspořádání (např. schopnost řídit některé výrobní procesy účetní jednotky, do níž bylo investováno, nebo jiné provozní nebo finanční činnosti dané účetní jednotky, které mají významný vliv na její výnosy)
- ▶ potenciální hlasovací práva (např. opce nebo konvertibilita převoditelného instrumentu), jak bylo uvedeno výše

Jaké je naše stanovisko

Pro řadu podniků, které mají reálné hlasovací podíly v účetních jednotkách, do nichž bylo investováno, představuje použití konceptu kontroly *de facto* v praxi pravděpodobně významnou změnu. Vzhledem k tomu, že neexistují žádné pevné hranice, použití tohoto konceptu bude vyžadovat podrobné posouzení příslušných skutečností a okolností na základě vlastních úsudků. Např. jak velký musí být podíl investora v poměru k ostatním? Do jaké míry musejí být ostatní investoři roztrženi? Investor může zjistit, že ovládá účetní jednotku, do níž bylo investováno, jednoduše v důsledku určitých okolností, které existují v určitém bodě v čase, nikoli v důsledku cílených kroků. Kromě toho, i když může být snadné určit kontrolu zpětně, aplikovat tuto zásadu v reálném čase může být obtížné. Vedení bude možná potřebovat externí pomoc při získávání a analýze relevantních informací, aby dospělo k včasnému závěru.

Vztah zmocnitel - zmocnění

V některých případech, kdy byla rozhodovací práva delegována na jinou osobu nebo jsou držena ve prospěch jiných osob, je při určení kontroly nutné posoudit, zda je konkrétní osoba zmocněnec nebo zmocnitel.

Zmocněnec (zástupce) je osoba, která byla pověřena jednáním jménem jiné osoby nebo osob (zmocnitel(é)), ale nemá kontrolu nad účetní jednotkou, do níž bylo investováno. Zmocnitel může delegovat rozhodovací pravomoc týkající se některých konkrétních záležitostí nebo všech relevantních činností na zmocněnce; v konečném důsledku si však zmocnitel ponechává moc. Při určení toho, zda je určitá jednotka zmocněncem nebo zmocnitelem, je třeba posoudit mimo jiné následující podmínky a okolnosti konkrétního uspořádání:

- ▶ rozsah rozhodovací pravomoci
- ▶ práva ostatních (např. existence práva odvolání)
- ▶ odměna toho, kdo rozhoduje
- ▶ získání variabilních výnosů prostřednictvím ostatních podílů

Moc nad částí účetní jednotky, do níž bylo investováno („silo“)

IFRS 10 zavádí významnou změnu oproti IAS 27, která se týká účetní jednotky, u níž je posuzována kontrola. Podle IFRS 10 - obdobně jako v IAS 27 - investor obecně hodnotí, zda ovládá účetní jednotku, do níž bylo investováno, jako celek. IFRS 10 však jde ještě dál a stanoví, že při posuzování kontroly investor rovněž zvažuje, zda má moc nad částí účetní jednotky, do níž bylo investováno, tzn. zda má moc nad konkrétními aktivy jednotky a zda je tato část účetní jednotky, do níž bylo investováno, považována za samostatnou „domnělou jednotku“ (často označovanou jako „silo“). V podstatě jde o to, že pokud jsou veškerá aktiva, závazky a vlastní kapitál domnělé jednotky odděleny od zbytku účetní jednotky, do níž bylo investováno, a ohraničeny, hodnotí se kontrola nad touto částí účetní jednotky odděleně. Podle IFRS 10 tudíž může existovat kontrola na úrovni nižší, než je právní subjekt, což vede ke konsolidaci nebo dekonsolidaci daných konkrétních aktiv, ale nikoli právního subjektu jako celku.

Ostatní osoby jednající jménem investora (zástupci „de facto“)

IFRS 10 rovněž požaduje, aby vedení vzalo v úvahu existenci jiných osob, které na základě svého vztahu s investorem jednají jménem investora, tj. zda tyto jiné osoby zastupují investora jako zástupci (zmocněnci) *de facto*. Při hodnocení kontroly investora se posuzují práva zástupců *de facto* a jimi přijaté výnosy. IFRS 10 uvádí příklady osob, které mohou být považovány za zástupce *de facto*, např. spřízněné osoby tak, jak je definuje IAS 24 Zveřejnění spřízněných stran, osoby, které udržují úzké obchodní vztahy s investorem, nebo osoby, které nemohou financovat své operace bez podřízené podpory investora.

IFRS 11 – Společná uspořádání

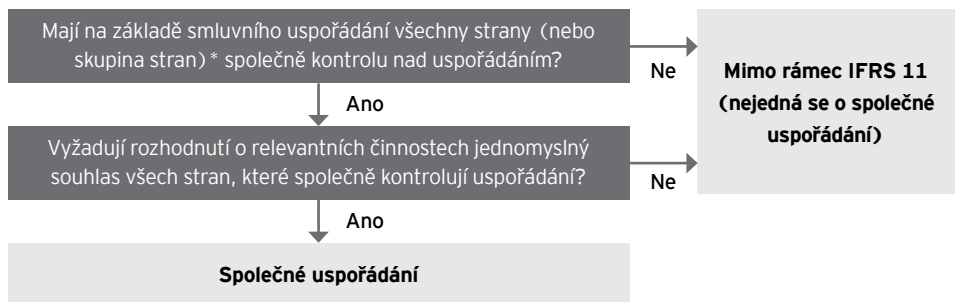
IFRS 11 popisuje účtování o „společném uspořádání“, které definuje jako smluvní uspořádání, které spoužívají dvě nebo více osob, jak ilustruje Diagram 2. Navzdory změně názvu (ze „společného podnikání“ na „společná uspořádání“) nový standard IFRS 11 nerozšiřuje rozsah standardu IAS 31, jak by mohl nový název naznačovat.

Nová definice spoužívání (společné kontroly)

Spoužívání (společná kontrola) je definováno jako „smluvně dohodnuté podílení se na ovládání uspořádání, které existuje pouze tehdy, když rozhodnutí o relevantních činnostech vyžadují jednomyslný souhlas stran, které sdílejí ovládání (kontrolu)“. IFRS 11 popisuje klíčové aspekty společné kontroly (spoužívání) následovně:

- ▶ *smluvně dohodnutý* – smluvní uspořádání mají obvykle, nikoli vždy, písemnou podobu a stanoví podmínky uspořádání
- ▶ *kontrola a relevantní činnosti* – IFRS 10 popisuje, jakým způsobem je nutno posuzovat, zda má určitá strana kontrolu, a jak identifikovat relevantní činnosti popsané na str. 2
- ▶ *jednomyslný souhlas* – existuje, pokud mají kontrolu nad uspořádáním všechny strany uspořádání kolektivně, nikoli jedna jednotlivá strana

Diagram 2 – Jedná se o společné uspořádání?

* „skupina stran“ se týká situace, kdy existuje společná kontrola dvou nebo více stran, zatímco ostatní strany společného uspořádání jsou pasivní investoři (tzn., že existují ostatní strany uspořádání, které nemají společnou kontrolu). Přestože takoví investoři technicky spadají do rámce IFRS 11, účtují o své investici v souladu s odpovídajícím standardem (např. podle IAS 28, pokud mají podstatný vliv, nebo jako o finančním nástroji).

Může nastat situace, kdy nebude jasné, na jaké úrovni je třeba posuzovat existenci společné kontroly (spoužívání), tj. nebude jasná zúčtovací jednotka. V mnoha případech se toto posouzení provádí na smluvní úrovni. Některé smlouvy však mohou obsahovat více než jedno společné uspořádání. Rámcová smlouva může např. obsahovat podmínky pro několik jednotek, z nichž každá tvoří společné uspořádání. Jakmile je identifikováno společné uspořádání, je třeba ho klasifikovat jako společný podnik nebo společnou operaci, jak je podrobněji popsáno níže.

Jaké je naše stanovisko

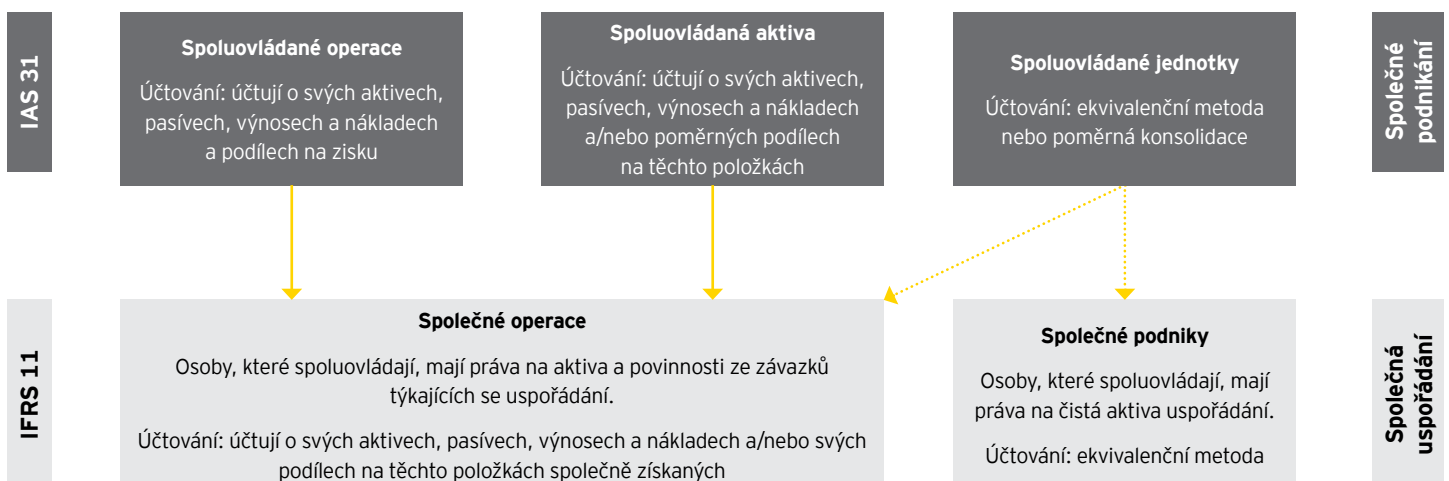
Některé aspekty spoužívání se ve srovnání s IAS 31 nezměnily; změny definice „kontroly“ a „relevantních činností“ obsažené v IFRS 10 však mohou vést ke změnám v hodnocení existence spoužívání.

Rozdíly mezi společnými podniky a společnými operacemi

Společná uspořádání jsou klasifikována buď jako společné operace, nebo jako společné podnikání (společný podnik). I když termín společný podnik se v praxi hojně používá, v rámci IFRS 11 má tento termín zúženou definici. Diagram 3 ukazuje, jak se nová terminologie liší od termínů používaných v IAS 31.

Spoužívání aktiva a spoužívání operace (jak je definuje IAS 31) se nyní podle IFRS 11 nazývají společné operace; o těchto uspořádáních se účtuje stejně jako podle IAS 31, tzn. že spoluprovozovatel (nyní definovaný jako osoba, která spoužívá společné operace) nadále účtuje o svém majetku, závazcích, výnosech a nákladech, případně o poměrných podílech na těchto položkách.

Diagram 3 – Podobné koncepty, rozdílné termíny

IASB vydává tři nové standardy: Konsolidovaná účetní závěrka, Společná uspořádání a Zveřejnění podílů v jiných účetních jednotkách

Tam, kde se podle IAS 31 k účtování o spoulovládaných jednotkách použila metoda poměrné konsolidace, a tyto jednotky jsou nyní podle IFRS 11 klasifikovány jako společné podniky, povede přechod na IFRS 11 k podstatným změnám v účetní závěrce spoluvlastníka (nyní definovaného jako osoba spoulovládající společný podnik), protože o společném podniku musí být nyní účtováno pomocí ekvivalenční metody. Investice ve společném podniku bude vykázána jako jednořádková položka ve výkaze o finanční pozici a poměrný podíl na čistém zisku a změny vlastního kapitálu jako jednořádková položka ve výkaze o úplném výsledku hospodaření. Prezence těchto oblastí účetní závěrky dotčených jednotek by tímto mohla doznat významné změny. V některých případech může vzniknout oceňovací rozdíl, kdy se zisk nebo ztráta bude lišit od částky, která by byla vykázána při použití metody poměrné konsolidace.

U spoulovládaných jednotek, které jsou podle IFRS 11 klasifikovány jako společné operace, mohou vzniknout nejasnosti ohledně toho, zda přijetí IFRS 11 bude mít dopad na účetní závěrku. Tzn. kdy je účtování o aktivech spoluprovodovatele (nebo podílu na nich) ve společné operaci stejné jako „poměrná konsolidace“?

- Pokud má spoluprovodovatel práva na konkrétní procento všech aktiv a závazky z konkrétního procenta všech pasív, pravděpodobně nebude rozdíl mezi účtováním o společné operaci a poměrnou konsolidací.
- Pokud však má spoluprovodovatel práva na konkrétní procento určitých aktiv a jiná práva (a procento) na jiná aktiva, a jiné závazky z různých pasív, bude účetní závěrka vypadat zcela odlišně při účtování o těchto jednotlivých právech a povinnostech a odlišně při poměrné konsolidaci smíšeného procenta všech aktiv a pasív.

V důsledku uvedených změn zavedla IASB rovněž změnu IAS 28, který byl přejmenován na IAS 28 *Investice do přidružených podniků a společných podniků*; cílem bylo popsat vedle přidružených podniků použití ekvivalenční metody u investic do společných podniků.

Jaké je naše stanovisko

V případě investic do spoulovládaných jednotek, které jsou významné z hlediska účetní závěrky, může být dopad přechodu z poměrné konsolidace na ekvivalenční metodu (pokud je taková jednotka klasifikována jako společný podnik podle IFRS 11) významný.

Klasifikace společného uspořádání

Chceme-li klasifikovat společné uspořádání jako společnou operaci nebo společný podnik, musíme vzít v úvahu několik skutečností, jak ukazuje Diagram 4.

Struktura (tzn. právní forma) společného uspořádání je pouze jedním prvkem, který je nutno zvážit, máme-li klasifikovat společné uspořádání jako společnou operaci nebo společný podnik. IFRS 11 se zaměřuje spíše na povahu a podstatu práv a povinností vyplývajících z daného uspořádání.

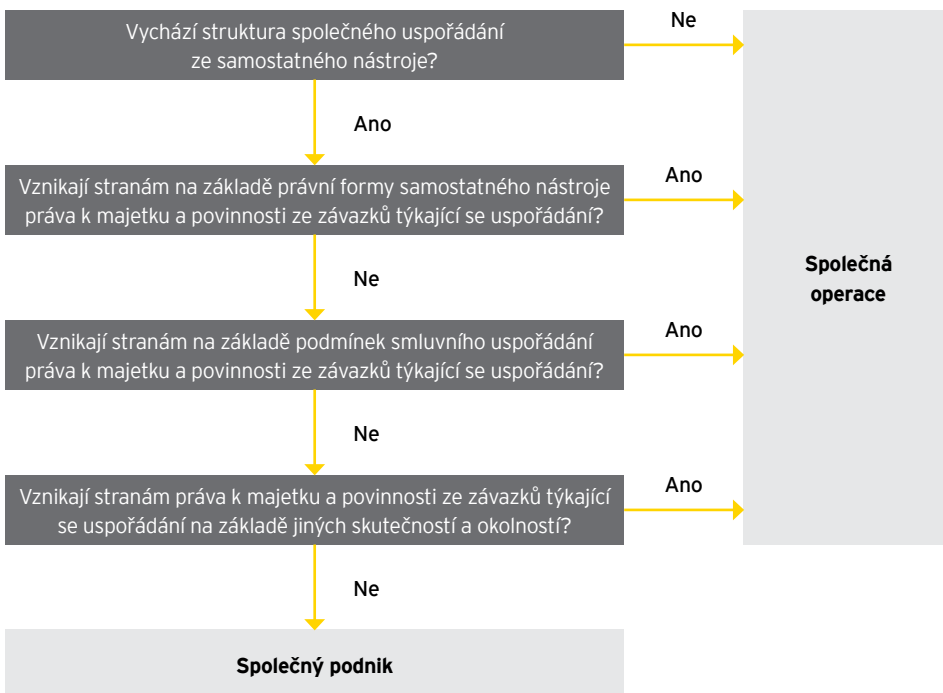
Toto je významná změna oproti IAS 31, kde byla primárním faktorem při určení vhodného způsobu účtování právní forma uspořádání.

Struktura společného uspořádání je nicméně nadále velice důležitá. Jak ukazuje Diagram 4, společné uspořádání, jehož struktura není založena na samostatném nástroji (jako jsou např. různé druhy společností nebo jiná finanční struktura), je klasifikováno jako společná operace. Avšak i když samostatný nástroj existuje, společné uspořádání ještě nemusí být společný podnik. Na příslušnou klasifikaci mají vliv smluvní podmínky samotného společného uspořádání a další skutečnosti a okolnosti.

Jaké je naše stanovisko

Řada společných uspořádání si pravděpodobně při přechodu z IAS 31 na IFRS 11 zachová stejnou klasifikaci; některé spoulovládané jednotky však mohou být nyní klasifikovány jako společné operace, jak ukazuje Diagram 3. Při hodnocení dopadu přijetí IFRS 11 bude proto nutné pečlivě zvážit tyto změny.

Diagram 4 – Klasifikace společného uspořádání

Nově zveřejněné informace pomohou uživatelům provést vlastní hodnocení finančního dopadu, pokud vedení dospěje k jinému závěru ohledně konsolidace

IFRS 12 – Zveřejnění podílů v jiných účetních jednotkách

IFRS 12 shrnuje požadavky na zveřejnění informací o podílech účetní jednotky v dceřiných podnicích, společných uspořádáních, přidružených podnicích a strukturovaných jednotkách do jednoho podrobného standardu, který se týká zveřejňování informací. Některé požadavky na zveřejnění byly dříve součástí standardů IAS 27, IAS 31 a IAS 28, jiné jsou zcela nové.

Cílem IFRS 12 je, aby účetní jednotka zveřejnila informace, které pomohou uživatelům účetní závěrky dané účetní jednotky posoudit následující:

- ▶ povahu jejích podílů v jiných účetních jednotkách a rizika s nimi spojená
- ▶ dopad těchto podílů na její finanční situaci, finanční výsledky a peněžní toky

Jedním z nových požadavků IFRS 12 je požadavek na zveřejnění významných úsudků a předpokladů (a jejich změn) přijatých účetní jednotkou při stanovení následujících skutečností:

- ▶ zda ovládá nebo spoluovládá (kontroluje) jinou jednotku nebo v ní má podstatný vliv
- ▶ typu společného uspořádání (tzn. společná operace nebo společný podnik), pokud jeho struktura vychází ze samostatného nástroje

Požadavky IFRS 12 jsou širší než požadavky IAS 27, který vyžadoval, aby jednotky zveřejnily pouze okolnosti, kdy: (1) dceřiný podnik byl konsolidován a mateřský podnik vlastnil méně než většinu hlasovacích práv; a (2) účetní jednotka, do níž bylo investováno, nebyla konsolidována a investor vlastnil více než většinu hlasovacích práv. Tato změna požadavků na zveřejnění informací odráží, do jaké míry je nyní nutno použít vlastní úsudek při určení toho, zda je účetní jednotka ovládaná, a tudíž konsolidovaná. Jednotka musí nyní např. zveřejnit, jakým způsobem vyhodnotila potenciální hlasovací práva (např. opce), zda je zmocnitelem nebo zmocněncem a jakým způsobem klasifikovala společné uspořádání jako společný podnik nebo společnou operaci.

IFRS 12 rozšiřuje požadavky na zveřejnění informací u dceřiných podniků s podíly, které nezakládají kontrolu, společných uspořádání a přidružených podniků, které jsou jednotlivě významné. Mateřský podnik je nyní např. povinen zveřejnit souhrnné finanční

informace za každý dceřiný podnik, v němž má podíly bez kontroly, které jsou významné. Rozšířily se rovněž požadavky na zveřejnění souhrnných finančních informací týkajících se společných uspořádání a přidružených podniků.

IFRS 12 zavádí nový termín - „strukturovaná jednotka“, který nahrazuje a rozšiřuje koncept „jednotky zvláštního určení“, který dříve používala interpretace SIC-12. Požadavky na zveřejnění informací ohledně podílů v takových jednotkách se značně rozšířily. Účetní jednotka je nyní povinna zveřejnit povahu a rozsah, a případné změny, rizik spojených s podíly jak v konsolidovaných, tak v nekonsolidovaných strukturovaných jednotkách. Účetní jednotka musí např. zveřejnit podmínky jakéhokoli uspořádání, které by mohlo vyžadovat od účetní jednotky poskytnutí finanční podpory. Pokud účetní jednotka poskytne finanční nebo jinou podporu strukturované jednotce, aniž by k tomu byla povinna, musí zveřejnit druh a výši této podpory, situaci a důvody k jejímu poskytnutí, případné změny kontroly, k nimž v jejím důsledku došlo, a zda v současné době existuje záměr poskytnout podporu.

Přechod a průběžné hodnocení

IFRS 10, 11 a 12 a související změny IAS 27 a IAS 28 jsou účinné pro roční účetní období začínající 1. lednem 2013 nebo později. Nové standardy lze přijmout i dříve, ale pouze společně, tzn. všechny od stejného data, s výjimkou ustanovení o požadavcích na zveřejnění informací IFRS 12, které může účetní jednotka přijmout dříve (aniž by přijala další dva standardy). Tyto nové standardy se použijí retrospektivně modifikovaným způsobem.

V kontextu IFRS 10 to znamená, že pokud investor ovládá účetní jednotku, do které investoval a která dříve nebyla konsolidována, použije akviziční účetnictví od data, kdy získal kontrolu. Pokud však použije IFRS 10 retrospektivně v plné míře není možné; konsolidaci ovládané účetní jednotky, do níž bylo investováno, (a akviziční účetnictví) je nutné uplatnit od data, kdy je to nejdříve možné.

V kontextu IFRS 11 to znamená, že existují určitá zjednodušení, která by měla usnadnit přechod. Např. u spoluovládaných jednotek, o kterých bylo dříve účtováno pomocí poměrné konsolidace a nyní jsou vykazovány

pomocí ekvivalenční metody, spoluvlastník agreguje dříve zaznamenané částky, otestuje souhrnnou částku z hlediska snížení hodnoty a použije ji jako domnělé náklady na uplatnění ekvivalenční metody v budoucnu.

Investor je nucen přehodnotit, zda ovládá (nebo spoluovládá) účetní jednotku, do níž bylo investováno, pokud skutečnosti a okolnosti naznačují, že došlo ke změně jednoho ze tří prvků kontroly (a tudíž aspektu kontroly u „spoluovládání“). Proto je možné, že účetní jednotka, do níž bylo investováno, v jednotlivých účetních obdobích střídavě „bude nebo nebude“ členem konsolidačního celku, popř. bude nebo nebude podléhat spoluovládání podle toho, jak se budou měnit skutečnosti a okolnosti. Např. pokud manažer fondu poskytne veškeré základní finanční prostředky při založení fondu, je možné, že bude ovládat (a proto konsolidovat) fond při založení; tento závěr se však může změnit s tím, jak budou do fondu investovat třetí osoby a zředit (nebo eliminují) podíl manažera fondu.

Sbližování IFRS a US GAAP

Konsolidovaná účetní závěrka

Dohoda o spolupráci „Memorandum of Understanding“ (MOU) mezi IASB a US FASB z roku 2006 obsahovala společný projekt směřující k eliminaci rozdílů mezi US GAAP a IFRS v oblasti konsolidace. S ohledem na tento dokument a v reakci na finanční krizi vydala IASB IFRS 10. US FASB rovněž dokončila svůj projekt zaměřený na řešení otázek konsolidace jednotek s variabilními podíly a zveřejnění souvisejících informací. IASB a US FASB naznačily, že se domnívají, že požadavky konsolidace strukturovaných jednotek a jednotek s variabilními podíly se podstatnou měrou shodují.

US FASB plánuje změny US GAAP, které by pomohly rozlišit, zda ten, kdo činí rozhodnutí, je zmocněnec nebo zmocnitel; hodnocení vykazání práv odvolání pak bude stejné u jednotek s hlasovacím podílem a jednotek s variabilním podílem. Nehledě na MOU a společná jednání však nadále, i po dokončení těchto projektů, zůstanou mezi IFRS a US GAAP rozdíly v oblasti aplikace principu kontroly i v jiných oblastech konsolidačních postupů.

Společná uspořádání

Vydání IFRS 11 je významným krokem ke sblížení IFRS a US GAAP, které ve většině odvětví neumožňují poměrnou konsolidaci. To byl jeden z hlavních důvodů projektu, který byl součástí dohody MOU.

Výjimka týkající se konsolidace ovládaných dceřiných podniků „investičními jednotkami“

Ve druhém čtvrtletí r. 2011 plánují IASB a US FASB zveřejnit návrhy, které do značné míry sladí způsob účtování investičních jednotek o ovládaných investicích. Očekává se, že návrhy budou z velké části vycházet ze současných US GAAP v oblasti stanovení kritérií, která musí účetní jednotka splnit, aby byla považována za investiční jednotku, a účetnictví investičních jednotek (tzn. že investiční jednotky budou oceňovat své investice v ovládaných jednotkách reálnou hodnotou, nikoli tyto investice konsolidovat). Předpokládáme, že IASB a US FASB navrhnou, že investiční jednotka bude muset splňovat všechna následující kritéria:

- ▶ pouze investiční činnost
- ▶ výslovný obchodní záměr investovat
- ▶ definovaná strategie exitu týkající se investic
- ▶ vlastnictví úseku, k němuž jsou přiřazena čistá aktiva
- ▶ významné vlastnictví ze strany nespřízněných třetích stran
- ▶ investice řízené na principu reálné hodnoty

Na základě dosud přijatých předběžných rozhodnutí předpokládáme, že v obou návrzích bude zásadní rozdíl v oblasti účtování o investiční jednotce mateřským podnikem, který sám není investiční jednotkou:

- ▶ IASB pravděpodobně navrhne, že takový mateřský podnik bude povinen konsolidovat tuto investiční jednotku (např. fond) a veškeré ovládané investice vlastněné touto jednotkou (např. investice fondu).
- ▶ US FASB pravděpodobně navrhne, že takový mateřský podnik bude moci ponechat účtování v reálné hodnotě používané fondem u ovládaných investic.

Pokud dojde k finalizaci návrhů obsažených v návrhu IASB, rozsah konsolidačních požadavků obsažených v IFRS 10 se změní. IASB uvedla, že předpokládá dokončení projektu investičních jednotek před účinností IFRS 10 a že nová úprava bude mít stejné datum účinnosti, aby investiční jednotky nemusely provádět změnu dvakrát.

Rovněž se předpokládá, že IASB navrhne, že pouze investiční jednotky tak, jak budou definovány, budou oceňovat své investice ve společných podnicích a přidružených podnicích reálnou hodnotou.

To znamená, že organizace rizikového kapitálu, podílové fondy, investiční fondy a podobné účetní jednotky (včetně pojistných fondů spojených s investováním), které nesplní definici investiční jednotky, už nebudou moci ocenit své investice ve společných podnicích a přidružených podnicích reálnou hodnotou; místo toho budou povinny použít ekvivalenční metodu.

Jaké je naše stanovisko

S ohledem na to, že někteří členové IASB v minulosti prohlásili, že se domnívají, že reálná hodnota poskytuje užitečnější informace pro účely rozhodování než ekvivalenční metoda, není jasné, proč chce IASB potenciálně omezit počet jednotek, které své investice ocení reálnou hodnotou. Někdo by mohl namítnout, že veškeré účetní jednotky, bez ohledu na jejich povahu, by měly mít možnost ocenit společné podniky a přidružené podniky reálnou hodnotou.

Odpovědné osoby by se měly vyjádřit k návrhům IASB a US FASB týkajícím se investičních jednotek, jakmile budou vydány.

Plánování v zájmu usnadnění přechodu

Ačkoli účinnost nových standardů nastane teprve od 1. ledna 2013, účetní jednotky jsou povinny zveřejnit dopad přijetí vydaných IFRS dříve, než nastane jejich účinnost. Včasná analýza dopadu přijetí nových standardů navíc pomůže vyhnout se překvapením a usnadní proces přechodu.

Další publikace a multimediální prezentace webcast se budou věnovat těmto novým IFRS podrobněji, včetně dopadu jejich přijetí. Náš pohled na problematiku dopadu na vaše podnikání naleznete v naší publikaci *Praktické záležitosti*. Další informace brzy naleznete na www.ey.com/ifrs.

Ernst & Young

Audit | Daně | Transakce | Poradenství

Informace o Ernst & Young

Ernst & Young patří mezi nejvýznamnější celosvětové firmy poskytující odborné poradenské služby v oblasti auditu a daňového, transakčního a podnikového poradenství. Naši odborníci, jichž po celém světě působí 141 tisíc, vyznávají stejné hodnoty a spojuje je maximální důraz na kvalitu poskytovaných služeb. Pomáháme našim zaměstnancům, klientům i širšímu společenství uplatňovat jejich potenciál.

Informace o skupině Ernst & Young pro Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Přechod na Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) je jednou z nejdůležitějších iniciativ ve světě výkaznictví. Dopad této iniciativy sahá daleko nad rámec účetnictví - ovlivňuje každé klíčové rozhodnutí a ne pouze způsob, jakým je vykazováno. Rozvíjíme globální zdroje - lidské i znalostní - na podporu našich poradenských týmů. Pracujeme tak, abyste mohli maximálně těžit z našich vědomostí o daném sektoru, hluboké znalosti podstaty problému, a díky celosvětovým zkušenostem, i z nejnovějších pohledů na danou problematiku. V tom je náš hlavní přínos.

Ernst & Young

Karlovo nám. 10
120 00 Praha 2
www.ey.com/cz

IFRS Desk

Petr Vácha

Email: petr.vacha@cz.ey.com
Tel.: +420 225 335 380

Jiří Svoboda

Email: jiri.svoboda@cz.ey.com
Tel.: +420 225 335 334

© 2011 EYGM Limited.

Všechna práva vyhrazena.

EYG č. AU0839

V souladu s naší snahou o minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí byl tento dokument vytištěn na papír s vysokým obsahem recyklovaného materiálu.

Tato publikace obsahuje souhrn informací, a má proto sloužit výhradně pro získání všeobecného přehledu. Cílem publikace není nahradit detailní průzkum či použití profesionálního úsudku. Společnost EYGM Limited ani členské společnosti celosvětové organizace Ernst & Young nepřebírají žádnou zodpovědnost za ztrátu způsobenou subjektem v důsledku toho, že jednal nebo nejednal na základě jakéhokoliv materiálu uveřejněného v této publikaci. Při jakémkoliv konkrétní otázce je třeba se obrátit na příslušného poradce.

Název Ernst & Young zahrnuje všechny společnosti celosvětové organizace, jejíž řídicí společností je britská společnost Ernst & Young Global Limited. Každá z členských společností má vlastní právní subjektivitu. Ernst & Young Global Limited neposkytuje své služby přímo klientům. Podrobnější informace naleznete na našich webových stránkách www.ey.com.